

Tiina Saron
Maaeluministeerium

Meie 2.07.2021 nr 2-1/80060/20

Märgukiri auditi „Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Maaeluministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Maaeluministeeriumi valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjete õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Maaeluministeeriumi valitsemisalas 2020. aasta septembrist kuni 2021. aasta juunini järgmisi toiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2020. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
  - toetuste saamine, vahendamine ja andmine,
  - tööjõukulude arvestus,
  - majandamiskulude tegemine,
  - investeeringute tegemine.

Riigikontroll ei tuvastanud tööjõukulude arvestuses ning majandamiskulude ja investeeringute tegemisel sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamisel ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Tehtud audititoimingute tulemusena juhib Riigikontroll nagu varasematelgi aastatel tähelepanu puudustele toetuste õiges perioodis kajastamisel, samuti vajakajäämistele tegevuspõhise eelarve täitmise aruande koostamisel.

1. PRIA kajastab jätkuvalt toetuste vahendamist hilisemas perioodis

Mitmel varasemal aastal on Riigikontroll juhtinud tähelepanu puudustele Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) toetuste tekkepõhises kajastamises. Ka käesoleva auditi ajal tuvastasid Riigikontrolli audiitorid samaseid vigu. Nimelt jättis PRIA 2020. aasta vahendatud toetuse kulu ja tuluna kajastamata 117 267 eurot (kajastati 2021. aasta kulu ja tuluna) ning kajastas 2020. aastal vahendatud toetuse kulu ja tuluna 2021. aasta kulusid ja tulusid 267 415 eurot.

Toetuste õiges perioodis kajastamine ei ole PRIAs tagatud eelkõige kahel põhjusel.

Esiteks, toetuse saajad esitavad maksetaotlusi nii hilja, et toetusi ei ole võimalik tekkepõhiselt õiges perioodis kajastada. Toetuste andmise õigusaktides ei ole toetuse saajale maksetaotluste esitamise tähtaegade seadmisel silmas peetud, et need aitaksid kaasa sihtfinantseerimise tekkepõhisele kajastamisele. Ministeeriumist saadud info kohaselt on võetud eesmärgiks koostöös PRIAga olukorda parandada ja kehtestada Euroopa Liidu uue eelarveperioodi 2021–2027 toetuse jagamise õigusaktides tingimused, mis aitaksid kaasa toetuste õiges perioodis kajastamisele.

Toetuste vales perioodis kajastamise teiseks põhjuseks on see, et toetuse menetlejad ei kontrolli, kas toetuse saaja on süsteemi sisestanud tekkepõhiselt õige kuupäeva, mistõttu eksitakse PRIA-le õigel ajal esitatud maksetaotluste raamatupidamises kajastamisel. Vahendatud toetuse kulu ja tulu on raamatupidamises kajastatud väljamaksmise otsuse aluseks olevate kuludokumentide väljastamise kuupäeva järgi. See kuupäev ei pruugi aga olla majandustehingu tekkepõhine kuupäev, mistõttu tuleb kuupäeva sisestamisel arvestada tegevuskulude tegemise ja põhivara soetamise tegelikku perioodi. Kuludokumentide kuupäeva sisestavad toetuse menetlemise süsteemi toetuse saajad ja kontrollivad üle toetuse menetlejad. Kuna PRIA raamatupidajatel puudub maksetaotlustega kaasnevatele dokumentidele juurdepääs ja nende dokumentide menetlussüsteemist väljaotsimine on väga ajamahukas, on äärmiselt oluline, et toetuse menetleja jälgiks süsteemi sisestatud kuupäeva õigsust.

Toetuste kajastamine õiges perioodis on vajalik asutuse tegevusest õige ülevaate saamiseks. Tekkepõhise arvestuse printsiibi rikkumise tulemusena on Maaeluministeeriumi valitsemisala riigieelarve täitmise aruandes ja tulemiaruanDES näidatud tulused ja kulusid tegelikust suuremana vähemalt summas 150 000 eurot.

Riigikontrolli soovitus Maaeluministeeriumi kantslerile: koostöös Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga täiendada ameti tööprotsesse ja näha ette, et toetuste menetlejad peavad hindama maksetaotlusele sisestatud tekkepõhise kuupäeva õigsust.

2. Riigieelarve täitmise aruanne (RETA) ei ole kinnitatud ning selle andmed ei vasta kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) esitatule

Märgukirja koostamise hetkel ei ole Maaeluministeerium Riigikontrollile esitanud allkirjastatud riigieelarve täitmise aruannet. Tulemusaruanne, mille sisendiks RETA andmed, on kinnitatud ning Rahandusministeeriumile ja Riigikontrollile esitatud.

Riigikontroll tuvastas raamatupidamise ja kuluarvestuse infosüsteemi (KAIS) andmete võrdlemisel, et Maaeluministeeriumi 2020. aasta lõplik eelarves ja selle täitmisel on olulised erinevused. Kui võrd raamatupidamise infosüsteemi programmipõhist arvestust ei võimalda, tuleb programmide puhul riigieelarve täitmise aruandes tugineda kuluarvestuse infosüsteemi andmetele. Sealjuures peavad KAISi koondandmed majandusliku sisu järgi raamatupidamise andmetega ühtima. Seeläbi veendutakse, et KAISi on kõik arvestuseks vajalikud andmed sisestatud ning kulude ja investeeringute jaotamine programmidele on täielik. Kui raamatupidamise ja kuluarvestuse andmed erinevad, siis ei saa veenduda, et tehtud kulud ja investeeringud on riigieelarve täitmise aruandes korrektselt esitatud.

RETA allkirjastamata versioonis oli kulude lõplik eelarve 301 020 euro võrra suurem kui KAISis, sealjuures piimääruga kulude lõplik eelarve 346 003 euro võrra suurem. Eelarve täitmisel on erinevus kuludes 1 377 eurot. Riigieelarve täitmise aruande ja kuluarvestuse infosüsteemi põhjendamata erinevuste tõttu ei ole Riigikontrollil võimalik järeldada, et RETAs kajastatud programmide lõplikud eelarved ning ka 2021. aastasse üleviidud eelarveraha summad on õiged.

Riigikontrolli soovitus Maaeluministeeriumi kantslerile: koostada ja kinnitada korrektned riigieelarve täitmise aruanded.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitusel kohta hiljemalt 10. augustiks 2021.

Riigikontroll tänab Maaeluministeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse ja eelarve kasutamisest aruandmise parandamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Gerli Eisberg
Gerli.Eisberg@riigikontroll.ee